

خبر

جزئیات برنامه‌های دهه ولایت در حرم مطهر رضوی تشریح شد

حریم خورشید مهیای جشن‌های «شکوه ولایت»

معاون تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی از برگزاری سلسله‌برنامه‌های فرهنگی، مذهبی و تبیینی آستان قدس رضوی در دهه ولایت خبر داد و گفت: «زیارت غدیریه امیرالمؤمنین(ع)» به عنوان میراث گرانبهای امام‌های(ع)، محور اصلی محتوای برنامه‌های امسال حرم مطهر خواهد بود.

به گزارش آستان نبوز، حجت‌الاسلام‌والمسلمین حسین شریعتی‌نژاد در تشریح برنامه‌های دهه ولایت و امامت با اشاره به رویکردهای محتوایی این دهه اظهار کرد: تبیین جایگاه امامت و ولایت، تشریح اندیشه‌های امام‌راحل(ره) و رهبر شهید، نقش حضور مردم در تحکیم ولایت، اتحاد و برادری و همچنین تبیین جایگاه انقلاب اسلامی به عنوان امتداد غدیر، از مهم‌ترین محورهایی است که در تمامی برنامه‌ها دنبال می‌شود.

■ آغاز جشن‌های «شکوه ولایت» از سپیده‌عید قربان
وی با بیان اینکه برنامه‌ها از روز عید سعید قربان آغاز شده، تصریح کرد: علاوه بر برگزاری آیین عبادی نماز عید سعید قربان به امامت آیت‌الله علم‌الهدی نماینده ولی فقیه در استان، در بارگاه منور رضوی؛ سلسله جشن‌های «شکوه ولایت» شامل سخنرانی، مدیحه‌سرایی، شعر، سرود و نمایش‌های آیینی هر شب پس از نماز مغرب و عشا میزبان زائران و مجاوران است.

حجت‌الاسلام‌والمسلمین شریعتی‌نژاد با اشاره به رویکردهای اجرایی و شرایط خاص تقویمی امسال گفت: در تبلیغات محیطی و محتوایی، توجه ویژه‌ای به فرمایشات امام‌راحل(ره) و شرایط جاری کشور شده است. همچنین با توجه به ایام نیمه خرداد، برنامه‌هایی با عنوان «میثاق غدیر، میراث خمینی(ره)» تدارک دیده شده که مراسم محوری آن شامگاه چهارشنبه ۱۳خرداد در صحن پیامبر اعظم(ص) برگزار می‌شود.

وی افزود: روز پنجشنبه ۱۴خرداد نیز همزمان با عید غدیر، مراسم تجدید بیعت با ولایت و گرامیداشت بنیان‌گذار انقلاب اسلامی با عنوان «راه خمینی، عهد غدیر» از ساعت ۱۶ در رواق امام خمینی(ره) منعقد خواهد شد.

■ تجدید میثاق با غدیر؛ از میراث خمینی(ره) تا زیارت غدیریه
معاون تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی خاطر‌نشان کرد: قرائت سراسری زیارت غدیریه روز پنجشنبه ۱۴ خرداد پس از نماز ظهر و عصر در رواق امام خمینی(ره) انجام می‌شود. همچنین به مناسبت میلاد امام موسی کاظم(ع)، ویژه‌برنامه‌های جشن با عنوان «ایران مسیر رحمت موسی‌بن‌جعفر(ع) است» در روزهای ۱۵ و ۱۶ خرداد پایان‌بخش برنامه‌های این دهه خجسته خواهد بود.

■ برپایی کرسی‌های اندیشه و محافل نورانی قرآن
حجت‌الاسلام شریعتی‌نژاد به برپایی کرسی‌های علمی و تبیینی اشاره کرد و افزود: محفل انس با نهج‌البلاغه با موضوع حکمت‌های ولایی در رواق دارالحججه(عج) و سلسله نشست‌های «خط روشنگری» با حضور اساتید حوزه و دانشگاه به منظور تبیین اندیشه‌های امام امت و رهبر شهید در طول این دهه برگزار می‌شود.

معاون تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی درباره برنامه‌های قرآنی این ایام توضیح داد: برگزاری نشست تبیینی «قرآن در کلام امام امت» همزمان با ۱۴ خرداد در دارالتفسیر، جلسات «نور در حریم قدس»، «کرسی‌های تلاوت رضوی در روزهای عید و میزبانی از جلسات سنتی قرآن کریم سطح شهر برخی از این برنامه‌هاست.

■از «صحن شادی» کودکان تا روایت‌گری سفیران نهج‌البلاغه

این مقام مسئول در ادامه به برنامه‌های اختصاصی کودکان و نوجوانان اشاره کرد و گفت: برنامه «صحن شادی» در صحن پیامبر اعظم(ص) با محوریت بازی و آموزش برای خردسالان و پویش «هم‌عهد و هم‌رمز» برای حضور ۲هزار و ۵۰۰ نوجوان پیش‌بینی شده است. همچنین ۱۱۰ دختر نوجوان به عنوان «سفیران نهج‌البلاغه» و کنشگر و‌اقعه غدیر در این ایام به روایت‌گری خواهند پرداخت.

وی به فعالیت‌های بخش هنری اشاره و بیان کرد: پاتوق‌های سرود، نمایش‌های آیینی «قربان تا غدیر»، پرده‌خوانی، نقالی و خطاطی توسط هنرمندان برجسته و ایوان‌نگاره‌ها و دیوارنگاره‌های غدیریه با حضور هنرمندان کنیینه‌نگار و خوشنویس در حرم مطهر جلوه‌گری خواهد کرد.

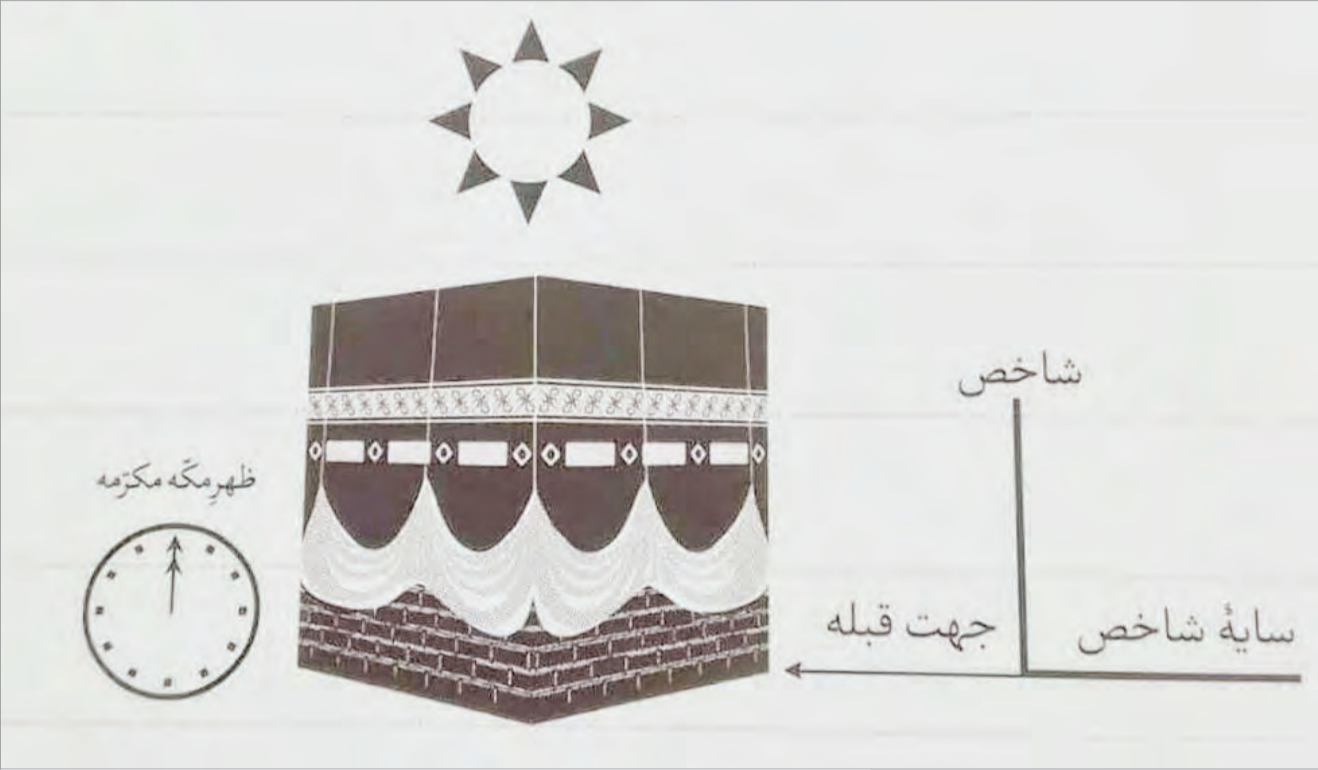
حجت‌الاسلام شریعتی‌نژاد در پایان خاطر‌نشان کرد: در بخش محصولات و مسابقات، کتاب‌های «زیارت غدیریه»، «مباهله، عید خدا» و کتاب کودک «زیباترین غدیر» و همچنین ۱۵هزار نسخه مسابقه شامل «مسابقه روزانه زیارت غدیریه» و «مسابقه بروشوری غدیریه» میان زائران توزیع خواهد شد.

انان ظهر	انان مغرب	انان صبح فردا	انان صبح فردا	انان مغرب	انان صبح فردا
۱۳:۰۲	۱۹:۳۳	۳:۰۸	۱۱:۲۹	۱۹:۰۲	۲:۳۲
غروب خورشید	نیمه شب شرعی	طلوع فردا	غروب خورشید	نیمه شب شرعی	طلوع فردا
۱۹:۱۲	۲۳:۱۰	۴:۵۱	۱۸:۴۱	۲۲:۳۷	۴:۱۷

پنجشنبه ۷ خرداد ۱۴۰۵ | ۱۱ ذی الحجه ۱۴۴۷ | ۲۸ می ۲۰۲۶ | سال سی و‌نهم | شماره ۱۰۹۳۸ |

تبلور وحدت در کالبد کثرت؛ تحلیل فلسفی و تربیتی تعیین قبله

خانه‌ای برای خدا

ریحانه عامل نیک | در هندسه بندگی، «قبله» تنها یک نقطه جغرافیایی نیست؛ بلکه نمادی مهم در هویت دینی و کانون تمرکز میلیون‌ها انسانی است که در طول شبانه‌روز، قلب و پیکر خود را به سوی یک مرکز واحد تنظیم می‌کنند. خوب است بدانیم دو روز از سال، خورشید به هنگام ظهر بر مکه معظمه عمود می‌تابد و هر ناظری روی زمین می‌تواند با نگاه کردن به خورشید در آن لحظه، جهت قبله خود را تعیین کند. امروز پنجشنبه ۷ خرداد، در لحظه اذان ظهر مکه معظمه (ساعت ۱۲ و ۴۸ دقیقه به وقت ایران) جهت خلاف سایه شاخص در هر مکان، سمت قبله را نشان می‌دهد. به همین بهانه در این گزارش به بررسی ابعاد کلامی، فقهی و علمی این نماد نمادین پرداخته‌ایم.

ریحانه عامل نیک | در هندسه بندگی، «قبله» تنها

یک نقطه جغرافیایی نیست؛ بلکه نمادی مهم در هویت دینی و کانون تمرکز میلیون‌ها انسانی است که در طول شبانه‌روز، قلب و پیکر خود را به سوی یک مرکز واحد تنظیم می‌کنند. خوب است بدانیم دو روز از سال، خورشید به هنگام ظهر بر مکه معظمه عمود می‌تابد و هر ناظری روی زمین می‌تواند با نگاه کردن به خورشید در آن لحظه، جهت قبله خود را تعیین کند. امروز پنجشنبه ۷ خرداد، در لحظه اذان ظهر مکه معظمه (ساعت ۱۲ و ۴۸ دقیقه به وقت ایران) جهت خلاف سایه شاخص در هر مکان، سمت قبله را نشان می‌دهد. به همین بهانه در این گزارش به بررسی ابعاد کلامی، فقهی و علمی این نماد نمادین پرداخته‌ایم.

قبله؛ میراثی فراتر از یک دین

هرچند امروز کعبه به عنوان نماد انحصاری اسلام شناخته می‌شود، اما تاریخ ادیان نشان می‌دهد مفهوم «جهت نیایش» همواره بخشی از کالبد ادیان الهی بوده است. در حالی که پیروان آیین یهود به سوی صخره مقدس بیت‌المقدس و مسیحیان اغلب به سمت مشرق (به عنوان نماد نور و ظهور) به نیایش می‌ایستند، مسلمانان کعبه را به عنوان مقصد پرگار ایمان خود برگزیده‌اند.

نقطه عطفی در استقلال هویتی امت اسلام

در سال‌های نخست بعثت، مسجدالاقصی نخستین میعادگاه نگاه‌مسلمانان بود. اما تحول بزرگ با نزول «آیه قبله» رخ داد؛ تغییری که نه تنها یک جابه‌جایی مکانی، بلکه نقطه عطفی در استقلال هویتی امت اسلام بود. امروزه اصطلاح «اهل قبله» چنان نفوذی در فقه دارد که به عنوان مرزی برای اتحاد شناخته می‌شود.

فقه قبله؛ از آداب زندگی تا آیین بندگی

در حقوق اسلامی، جهت‌گیری به سمت قبله فراتر از

صاحب امتیاز: مؤسسه فرهنگی قدس

وابسته به آستان قدس رضوی

مدیرعامل و مدیر مسئول: علی یعقوبی

سرمدیر: سعید محسن اسدی

● آدرس دفتر مرکزی مشهد: بولوار سجاد، نبش سجاد ۱۴-۱۱-۳۷۶۸۵ (۰۵۱)
● تلفن:

● صندوق پستی:	۵۷۷ - ۹۱۷۲۵	● روابط عمومی:	۳۷۶۶۲۵۸۷ (۰۵۱)
● دفتر تهران: بولوار کشاورز، بین کارگر و جملزاده، شماره ۳۴۶		● شماره سردیس:	۳۷۶۸۴۰۰۴ - ۳۷۶۱۰۰۸۷ (۰۵۱)
● تلفن:	۶۶۳۳۷۵۵ (۰۲۱)	● سازمان آگهی‌ها:	۳۷۶۲۸۰۲۵ - ۳۷۶۸۰۰۸۰ (۰۵۱)
● شماره داخلی(۲۲۶) ۶۶۴۳۰۱۲۲ (۰۲۱)		● فاکس:	۳۷۶۱۰۰۸۵ (۰۵۱)
● پیامک:	۳۰۰۰۴۵۶۷	● سفارشات چاپی:	۳۷۶۷۶۵۹۶ (۰۵۱)
● ارتباطات مردمی:	۳۷۶۱۰۰۸۶ (۰۵۱)	● چاپ مشهد:	مجمع چاپ و نشر قدس
● امور مشترکین:	۳۷۶۱۸۰۴۴-۵ (۰۵۱)	● چاپ همزمان تهران:	چاپخانه جاجم

■ اقتضای جسمانیت و نظم‌بخشی به نیایش

پاسخ نخستین در «فلسفه وجودی انسان» نهفته است. انسان موجودی است مرکب از روح مجرد و جسم مادی. اگرچه روح در پیوند با خدای بی‌مکان است، اما جسم انسان به عنوان ابزار حرکت و عبادت، ناگزیر از استقرار در یک «جهت» جغرافیایی است. پراکندگی در جهت، موجب تشتت در تمرکز ذهنی می‌شود. اسلام با در نظر گرفتن محدودیت‌های فیزیکی انسان، از این ضرورت جسمانی برای کمال بخشیدن به معنای عبادت بهره برده است. همان‌طور که خداوند علیم به همه زبان‌ها داناست اما نماز را به زبان واحد (عربی) مقرر کرده تا نمادی از پیوستگی باشد. در جهت ایستادن نیز نظامی قدسی را حاکم کرده است. این نگاه، پاسخی است به نیاز نهادین بشر به «مرکزیت» و «تمرکز» در هنگام راز و نیاز.

■ کعبه؛ کهن‌رشته پیوند با آیین یکتاپرستی

انتخاب کعبه به عنوان قبله، نه یک انتخاب تصادفی، بلکه بازگشت به «نخستین کانون توحید» است. کعبه همانی است که قرآن آن را «إِنِّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ» (آل عمران/۹۶) می‌نامد؛ سازه‌ای که به دست پیامبران بزرگ الهی بنا و تطهیر شده است. کعبه به مثابه پرچمی است که یادآور آیین یکتاپرستی است. ایستادن رو به سوی این بنا، درحقیقت حضور در امتداد تاریخ بندگی و پیوند خوردن با سلسله‌جنبانان توحید است. از همین رو است که امام صادق(ع) بقای دین را در گرو برپایی کعبه می‌داند؛ چرا که کعبه، نماد عینی و استوار هویت دینی در جهان مادی است. «لَا يَزَالُ الدِّينُ قَائِمًا مَا قَامَتِ الْكَعْبَةُ؛ تا زمانی که کعبه برپاست دین نیز پایدار است» (الکافی، ج ۴، ص ۲۷۱).

■ قبله؛ میثاق‌گاه وحدت و اقتدار امت

عالی‌ترین ثمره تعیین جهت واحد، تجلی وحدت در تار و پود امت اسلامی است. تصور کنید اگر هر نمازگزار در صفوف جماعت به سوی می‌ایستاد؛ نه تنها شکوه عبادت از بین می‌رفت، بلکه هرج‌ومرج جایگزین نظم می‌شد (پاسخ به پرسش‌های مذهبی، مکارم شیرازی، سبحانی، ناصر، جعفر، ص ۲۹۵).

وجود قبله، پراکندگی جغرافیایی مصلین را به یک «نقطه تمرکز» مبدل می‌کند. هنگامی که میلیون‌ها انسان از نژادها، زبان‌ها و اقلیم‌های گوناگون، در یک لحظه و به یک سو می‌ایستند، شعائر اسلامی در قالب یک مانور عظیم معنوی خودنمایی می‌کنند. این همسویی، روحیه همبستگی و یگانگی را در کالبد جامعه می‌دمد و به جهان نشان می‌دهد قلب‌های مؤمنان، فراتر از مرزهای سیاسی و طبیعی با یکدیگر گره خورده است.

■ قبله؛ مشق نظم و برادری در قالب یک عمل عبادی

«قبله» در منظومه الهیاتی اسلام، صرفاً یک زاویه ریاضی یا جغرافیایی نیست؛ بلکه رمزی است برای انسجام بخشیدن به کثرت‌ها و تبدیل آن‌ها به وحدت. در تفسیر نمونه می‌خوانیم: «کعبه رمز وحدت مردم و مرکزی برای اجتماع دل‌ها و کنگره عظیم برای استحکام پیوندهای گوناگون می‌باشد و مسلمانان در پرتو این خانه مقدس و مرکزیت و معنویت آن می‌توانند بسیاری از نابسامانی‌های خود را سامان بخشند و کاخ سعادت خود را بر پایه آن استوار سازند» (تفسیر نمونه، ج ۵، ص ۹۰).

اگرچه خداوند در ظرف مکان ننگجد اما جهت‌دار کردن نماز برای انسان جهت‌مند، ابزاری است تا نظم، تاریخ و برادری را در قالب یک عمل عبادی مشق کند. کعبه، مغناطیسی است که دل‌ها را از سراسر گیتی به سوی مرکزیت حق فرامی‌خواند تا شکوه وحدت اسلامی تحت شعائر اسلامی بر همگان آشکار شود.

فراز کعبه قرار می‌گیرد. در این لحظه، خلاف جهت سایه در هر کجای جهان، خطی مستقیم‌به سوی قلب مکه است.

نشانه‌های محیطی: در صورت دسترسی نداشتن به ابزار، محراب مساجد باستانی و جهت‌قبور مسلمانان به عنوان امارات و نشانه‌های ظنی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

خوب است بدانیم دین اسلام برای شرایط اضطراری نیز راهکارهایی پیش‌بینی کرده است. اگر فردی در یافتن جهت قبله ناکام بماند و زمان تنگ باشد، فقه اسلامی براساس قاعده «صلاة چه چهار طرف»، راه را برای پیوند بنده با خالق باز نگه داشته تا هیچ عاملی مانع اقامه نماز نشود. (مدخل قبله ویکي‌شیعه)

■ فلسفه وجودی یک نماد؛ چرا قبله؟

پس از تاریخچه و چگونگی تعیین قبله، ممکن است به این پرسش فلسفی بیندیشیم که با وجود این حقیقت که خداوند متعال در همه جا حضور دارد، چرا باید تنها به یک سو نگریم؟ به گفته فقها و اندیشمندان، می‌دانیم پروردگار متعال، وجودی است مجرد و نامتناهی که در حصار مکان و بند جهت نمی‌گنجد. او حقیقتی است مطلق که «أَيُّمَّا تَوَلَّوْا فَنَّمْ وَجْهَ اللّٰهِ» (بقره/۱۱۵)؛ پس هر کجا بایستیم، در محضر او هستیم و هیچ نقطه‌ای از هستی از حضور لاهوتی‌اش تهی نیست.

با تعیین شمال جغرافیایی، محاسبه زاویه انحراف قبله را ممکن می‌سازد.

سایه شاخص (ساعت خورشیدی): دو روز در سال (۷ خرداد و ۲۵ تیر) در لحظاتی خاص، خورشید دقیقاً بر

نماز بوده و در تار و پود زندگی مسلمانان جاری است.

واجبات: اقامه نمازهای یومیه و ذبح شرعی بدون توجه به قبله معنا نمی‌یابد. جالب آنکه اگر ذبح عدوی رو به

قبله نباشد، گوشت آن حیوان از چرخه مصرف حلال خارج می‌شود.

حرمت‌ها: برای حفظ حرمت این جهت مقدس، انجام برخی امور شخصی (مانند تخلی) رو به قبله ممنوع اعلام شده است.

فلسفه وجودی: مفسران بزرگی همچون نویسندگان «تفسیر نمونه»، قبله را عامل نظم‌بخشی و جلوگیری از هرج‌ومرج در صفوف مسلمین می‌دانند؛ گویی کعبه بیدارکننده خاطرات توحیدی ابراهیم(ع) در کالبد زمان است.

■ مهندسی یافتن مسیر: از ستاره قطبی تا فناوری مدرن
تشخیص دقیق قبله همواره ترکیبی از علم و ایمان بوده است. امروزه راه‌های متعددی برای دستیابی به این «اطمینان شرعی» وجود دارد.

فناوری و ابزارهای نوین: استفاده از قبله‌نماهای مغناطیسی و نرم‌افزارهای مبتنی بر جی‌پی‌اس که امروزه مورد تأیید مراجع تقلید نیز قرار گرفته‌اند.

■ شیوه‌های نجومی کلاسیک

ستاره قطبی: راهنمای همیشگی در نیمکره شمالی که با تعیین شمال جغرافیایی، محاسبه زاویه انحراف قبله را ممکن می‌سازد.

سایه شاخص (ساعت خورشیدی): دو روز در سال (۷ خرداد و ۲۵ تیر) در لحظاتی خاص، خورشید دقیقاً بر

آشنایی با نخستین مجموعه پویانمایی که برای معرفی موزه آستان قدس رضوی به کودکان و نوجوانان ساخته شده است

نمایش پویای «گنج هزارساله» برای نسل دیجیتال

خلق یک اثر یا سفر تاریخی آن را در قالب انیمیشن می‌بیند، دیگر آن را فقط یک تکه سنگ یا فلز نمی‌بیند، بلکه بخشی از هویت و خاطره خود می‌پندارد. این، تجلی عینی «زائرمحوری» و «مخاطب‌محوری» در اسناد راهبردی ماست. صیانت از میراث، فقط نگهداری فیزیکی نیست؛ بلکه زنده نگه داشتن آن در حافظه نسل آینده است.

■ در فصل اول از «گنج هزارساله» کدام آثار از دل تاریخ بیرون کشیده شده‌اند تا ستاره‌های قاب پویانمایی شما باشند؟

ما با وسواس فراوان، ۱۲ موضوع را انتخاب کردیم که هر کدام قطعه‌ای از پازل هویت ایرانی-اسلامی هستند. سفر ما با «قرآن بایسنقری» آغاز می‌شود؛ جایی که شکوه خط محقق، ادب شنیدن کلام‌وحی را به کودک می‌آموزد. سپس به سراغ «محراب کاشی زرین‌فام» می‌رویم تا پیوند نور و رنگ و بندگی را روایت کنیم. در ادامه پس از غور در وادی معنویت؛ عقلانیت و علم را با «اسطرلاب برنجی عبدالاثمه» به تصویر کشیده‌ایم تا کودک به رصدخانه خیال سفر کند. از سوی دیگر، «تفنگ سرپُر صفوی» صنعتگری ایرانی را به رخ می‌کشد و «پرچم جهاد عشایر عرب خوزستان» حماسه ایستادگی در برابر استعمار را روایت می‌کند. در بخش هنر و عرفان، از «قالی چهار فصل» و جهان‌بینی اساطیری‌اش تا «فرش هفت شهر عشق» که براساس طرح استاد فرشچیان بافته‌شده، مسیری از زمین تاغیب‌ا‌ترسیم کرده‌ایم. حتی برای تحریک حس کنجکاوی و تخیل، به سراغ «ماهی شیطان دریا» و برای هدایت آبد به سراغ «سنگاب خوارزمشاهی» رفته و در نهایت با نمایش «مدال‌های جهان‌پهلوان تختی» اخلاق، تواضع و میهن‌دوستی را به عنوان الگوی برتر برای نوجوان امروز بازتعریف کرده‌ایم. در یک کلام، «گنج هزارساله» پلی است میان نجوم و عرفان، مقاومت و هنر؛ تا گذشته، چراغ راه آینده نسل دیجیتال باشد.

^[1] آشنایی با نخستین مجموعه پویانمایی که برای معرفی موزه آستان قدس رضوی به کودکان و نوجوانان ساخته شده است